

4th Qualitative and Quantitative Methods in Libraries International Conference (QQL 2012)

22. 5. – 24. 5. 2012

Zpráva ze zahraniční cesty

Mgr. Ilona Trtíková – Ústřední knihovna ČVUT

Mezinárodní konference QQL 2012 (<http://www.isast.org/>) se uskutečnila od 22. 5. – 24. 5. 2012 ve městě Limerick v Irsku. Jednalo o velkou mezinárodní konferenci, které se zúčastnilo 145 přednášejících ze 45 zemí. Programový výbor dostal k posouzení 400 abstraktů, přijato bylo 250 příspěvků a posterů. Z České republiky bylo přijato 5 příspěvků a 1 poster.

Konkrétní zaměření konference není pro jednotlivé ročníky stanoveno. Vždy se jako zaměření uvádí kvalitativní a kvantitativní metody v knihovnictví, ale dílčích témat je několik. Velmi diskutovanými tématy byly e-knihy, informační gramotnost, open access. Každý den probíhaly 3 paralelní sekce.

Na konferenci vystoupili 2 hlavní přednášející dr. Chen a Markku Laitinen. Osobně mě více zaujala dr. Ching Chih Chen, která se v rámci své prezentace "Beyond Digital Libraries / Archives Museums: how to measure, evaluate and assess their impact in terms of value" zaměřila na své dva projekty Global Memory Net (<http://www.memorynet.org/>) a World Heritage Memory Net (<http://whmnet.org/>). Dr. Chen je emeritní profesorkou Simmons College Boston a autorkou řady publikací o informačním managementu a nových technologiích. Ve svém vystoupení se zabývala myšlenkou, že příští generace databází nebude mít jednotlivá vyhledávací pole, ale uživatelům budou nabízeny výsledky pouze randomizací na základě klíčových slov. Je nutné zamyslet se nad tím, co vlastně uživatel chce, předvídat jeho informační potřeby. Poukázala na využití statistik z Google Analytics, kde z nashromážděných dat lze vysledovat chování uživatelů na webové stránce a tím i případně upravit vyhledávací prostředí nabízené služby.

Velká diskuze se rozvinula po příspěvku Leaving Elseviers "big deal", kde Franco Toni přednesl důvody a dopady odchodu z italského konsorcia Bibliosan Consortium. Italian National Institute of Health odešlo z konsorcia z finančních důvodů, kdy poplatky za přístup k časopisům se stále zvedaly. Vyzývá, aby s producenty byly uzavřeny více flexibilní

smlouvy, které budou založeny na seznamu časopisů vybraných podle oborů, a které berou v úvahu počet stáhnutí plného textu a cenu za konkrétní jednotku.

Způsobům jak prezentovat služby knihovny a nabízet elektronické zdroje se věnovalo několik sekcí konference. Představen byl redakční systém LibGuide (<http://libguides.com/>). Na základě předplatného lze vytvářet informační podporu pro využívání informačních zdrojů, různé návody i multimediální podporu. Denise Turner a Sue Myer „Evaluating a new electronic service using mixed methods“ prezentovaly nasazení nástroje v jejich knihovně a také využití pomoci dat z Google Analytics a zpětné vazby od uživatelů.

Zúčastnila jsem se mimo jiných sekcí o marketingu informačních služeb a e-knihách. V sekci e-knihy zazněly příspěvky o jejich využití. Zajímavý byl výzkum čtení u –náctiletých chlapců v příspěvku „E-books and the adolescent reader: paper versus pixel“. Chlapce rozdělili na dvě skupiny, jedna četla papírovou verzi, druhá dostala k dispozici čtečku. Ukázalo se, že chlapci s čtečkou více četli. Na druhou stranu čtenáři papírové verze lépe pochopili obsah čteného textu. Několik příspěvků se věnovalo využívání e-knih, kdy se ukazuje jejich finanční výhodnost a využitelnost. Z příspěvků i následné diskuze vyplynulo, že v zahraničí se řeší podobné problémy jako v České republice. Je nutné zahájit jednání s nakladateli a určit strategii ohledně výpůjček e-knih. V Austrálii zahájily knihovny jednání s nakladateli s cílem nastavit pravidla pro možnost půjčování e-knih uživatelům. Diskutovalo se i nad možností, aby se knihovna soustředila již pouze na elektronický fond a přestala s akvizicí fyzických jednotek. V Polsku vzniklo hnutí za digitální skripta (<http://digital-textbooks.blogspot.com/>) více se o tom hovořilo v příspěvku „Are Textbooks Cost Effective – Digital Textbook Initiative“. V současnosti je 75% skript, učebnic tištěných. Převod tištěných textů do digitální podoby je 3x dražší.

Dr. Sabine Graumann a Nicole Petri z německé národní technické a vědecké knihovny prezentovaly příspěvek „The Cost-Benefit Factor: A Tool between Management and Marketing“. Zabývaly se evaluací knihovny, chtěly zjistit, zda jejich služby vyhovují cílové skupině uživatelů a zda knihovna má vliv na výzkum, dále zda by byli uživatelé ochotni platit za služby, pokud by knihovna nebyla podporována z veřejných zdrojů. Zvolili metodiku renomované firmy TNS Infratest Business Intelligence, tj. dotazník se 45 otázkami za 13 minut. Evaluaci opakují každých 7 let. V roce 2011 proběhla poslední evaluace. Došli k výsledku, že za každé euro z veřejných peněz, knihovna vygeneruje 3,8 EUR v přidané

hodnotě. Velmi se zajímají o porovnání i z jiných zemí a budou vděčné za zpětnou vazbu z České republiky, pokud by se některá instituce připojila ke stejné metodice.

V příspěvku „Journal rankings as a means for structuring bibliographic databases: a case study in Economics and Business Studies“ byla představena databáze Journal Ranking Guide (<http://zbw.eu/jrg/>) jako pomůcka pro akvizici. Vychází z myšlenky, že impaktované časopisy jsou více žádané.

V rámci sekce o referenčních službách se diskutovalo, co vlastně má informační, respektive referenční pracovník umět, jaké má mít kompetence. Bylo prezentováno několik výzkumů na toto téma. S rozvojem nových technologií se informační pracovník musí umět orientovat a reagovat na vývoj. Dále byl představen chatovací software Meebo, který umí být prostředníkem mezi různými platformami – ICQ, Facebook atd. Meebo využívají knihovny v Rumunsku. Bohužel v červenci Meebo koupil Google a jeho provoz byl zrušen.

Mobilní technologie jsou také velmi aktuální téma. Zajímavý byl příspěvek D. Meera z univerzity v Limericku, který účastníky konference seznámil s vlastní vyvíjenou mobilní aplikací, která umožňuje vyplňovat testy přes mobil a učitelé sami vkládají testy na server. Dále aplikace umožňuje přistupovat ke knihovnímu katalogu a využívat jeho funkce, jako rezervace, interaktivní mapy knihovny atd.

Předposlední den konference jsem přednesla svůj příspěvek “Marketing tools to support university library’s mission”, kde jsem seznámila účastníky, jakým způsobem lze využít nadstavbové nástroje k propagaci elektronických informačních zdrojů. Příspěvek byl přijat kladně, zejména zaujalo oborově zaměřené zveřejňování novinek z dostupných elektronických zdrojů na ČVUT. Prezentace z konference je k dispozici na serveru Slide Share a plný text bude po zveřejnění uložen v repozitáři ČVUT.

Autoři příspěvků na konferenci museli odevzdat prezentace a plné texty příspěvků. Prezentace přednášejících by měly být vystaveny na webových stránkách konference, pokud k tomu autoři dali souhlas. Prozatím je řada prezentací zveřejněna na serveru Slide Share. V předchozích ročnících byl k dispozici i sborník příspěvků. Sborník z roku 2010 je dokonce přijat do citačního rejstříku WOS, bohužel pro letošní rok pořadatelé o sborníku neuvažují. Zřejmě dojde ke změně a příspěvky by měly vyjít v e-časopisu konference.

Konference QQML se ukázala jako přínosná. Je to konference, která není vyhraněná na konkrétní téma, řeší se tedy pouze aktuální témata a ukazují se další možné problémy, kterými

se knihovny mohou nebo budou muset zabývat. Příjemné bylo i to, že účastníci byli velmi aktivní, měli snahu řešit situaci na svém pracovišti, proto byly diskuze velmi bohaté a tím pádem inspirativní. Příští ročník se uskuteční v Římě a další QQML 2014 v Istanbulu.